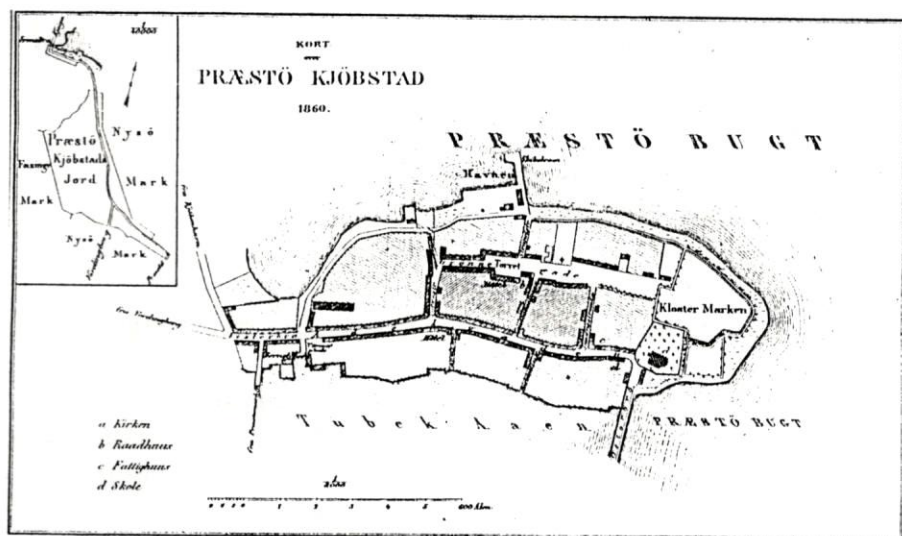

Lokalhistorisk Arkiv & Forening

Præstø Kommune

Indhold:	Side		Side
Redaktion & forening . .	2	Zone-Redningsstation i	
Skandalen i Jungs-		Bårse	12
hoved kirke	3	Svend Gønge mod	
		Grønvold & Madsen . .	15

Præstø Lokalhistoriske Arkiv

Styrelsen:

Formand: Søren Kæregaard
Arkivleder: Elsie Björklund
Næstform.: Frits Fabricius
Kasserer: Ole Fog
Medl.: Bent U.Mortensen
Gurli Z.Nielsen
Kom.valgt: Knud Skovbæk

Arkivets åbningstider:

Mandag kl. 17-19 &
1. lørdag i måneden
kl. 10.00 – 12.00
på Præstø bibliotek
Lindevej 45
tlf. 55 99 18 88

Lokalhistorisk Forening for Præstø Kommune

Bestyrelsen:

Formand: Bent U.Mortensen
Næstformand: Ole E.Hansen
Kasserer: Kim C. Pedersen
Sekretær: Steffen Lyng
Sørensen

Bestyrelsen i øvrigt:

Lilli Henningsen

Suppleanter:

Bodil Møller
Jens Bjerre Tybjerg

Udgivere:

Præstø Lokalhistoriske Arkiv &
Lokalhistorisk Forening for
Præstø Kommune

Redaktion:

Ansvarshav.: Bent U.Mortensen
Øvrige: Ole E.Hansen, & Jens
Bjerre Tybjerg.

Kommende arrangementer:

To. 5.10.2000 kl. 19: Arkæologisk
arbejde på Jungshoved kirkenor og
slotsbanken.

To.16.11.2000 kl.19: Julen og dens
skikke - med særlig indblik i lokale
forhold.

Begge på biblioteket.

Har du stof til bladet eller kom-
mentarer til artiklerne, hører vi
gerne fra dig.

Ring evt. til Bent U.Mortensen
55 99 17 55 -

– eller kig ind på arkivet!

Jungshoved kirke efter maleri sandsynligvis af Gertrud Boberg

Skandalen i Jungshoved kirke.

Af K.W.J. Thureholm.

Mange gange har jeg stået ved Jungshoved kirke og ladet blikket dvæle ved et smukt lille hus, der ligger ovre ved Kragevigpynten, og så har jeg tænkt: Hvem der dog bare boede dér! Men det har som aldrig faldet mig ind før, at jeg nok skulle finde ud til huset, dersom jeg bevægede mig derover i en båd eller kørte uden om noret og dets fortsættelse Ræveholms Mose.

Det sidste gjorde jeg i dag – ad den lille idylliske by med vigens navn og ad smalle, endog meget smalle veje nåede jeg næsten ud til stranden og skimtede min lille idyl oppe i kystskovens bryn – mindst lige så dejlig at anskue fra denne side som omme fra Jungshovedsiden.

Der fører en markvej op til huset ved noret, men først skal den lille vig, der skærer ind lidt sydligere, og som man overhovedet ikke kunne se ovre fra Jungshoved, nøjere

undersøges; al den stund, der kommer fire vilde svaner brusen-
de gennem luften og kaster sig
midt ude i vigen, så en flok
troldænder bliver forskrækkede
og i lynende fart trækker bort ud
over Bøgestrømmen, medens et
par skalleslugere er så optaget af
forårets særlige følelser, at de bli-
ver liggende og bryder sig fejl om
de store hvide, noget stridbare,
dejligheder.

Viberne leger tagfat i luften ud
over strandengene, og en rødben
sidder og nikker på en pæl, som
den mekaniske "nigger" i kaffe-
forretningen hjemme i Næstved.
Og se, om ikke den grå fluesnap-
per er kommet hertil fra Syden.
Den flyver ud fra en gren i en af
de gamle pile, der hule i ryggen
som de elverpiger, der i sommer-
natstågen træder dansen ude over
strandengene, men ikke så luftige
som hine.

Man skal være endog særdeles
materiel, når man skal stå her i
menneskealdre i al slags vejr. Det
har storpilen, der dominerer fi-
skernes stejleplads ved indløbet til
vigen, været gennem hele sit lan-
ge liv. Et kæmpetræ er den blevet
til, og blæsten derude fra søen har
ikke kunnet krøge træet, hvis

mægtige krone som en paraply gi-
ver læ for fiskernes redskabsskur,
der er bygget af et skrøbeligt mate-
riale som tagrør.

En mand har trukket sin motorbåd
på land og giver den et lag tyk for-
årsmaling. Han hjælper os med ori-
enteringen: Det land, De ser derov-
re på den anden side Bøgestrøm-
men, det er Nyord. Og den holm,
man skimter længere til venstre er
Danmarksholmen.

"Hvad er det så for småruser, man
ser anbragt til tørring på pæle lige
ud for indløbet?"

"Det er såmænd gedderuser. Nu er
her nemlig kommet gedder igen.
For nogle år siden var vandet plud-
selig blevet for salt, til at gedderne
kunne leve i det. De døde i hundre-
devis og drev ind med bugen i vej-
ret. Men nu har vi brakvand igen,
særlig da her omkring, hvor der er
to indskæringer med ferskvandstil-
løb. Og det går vist helt godt igen
med den fangst."

Jeg går helt ud til kysten. Den er
rørbræmmet, men Bøgestrømmen
ligger knaldblå for mit blik, og båd-
de holmene og "Nordboerne's"
land, som Nyords befolkning kal-
der sig selv og deres ø, tegner de-
res bløde linie derude.

Rødholms Mose og Jungshoved kirkenor.

Da kommer de helt af sig selv, de gamle minder. Kan være, at det netop var fra dette sted, at Svend Poulsen Gønge ifølge sin egen rapport til kongen i en prekær situation flygtede over til Niord, som han kalder landet – dog ikke for at stikke halen mellem benene og opgive sit forehavende, men for at have et af fjenden ukendt smuthul, hvorfra han – det var i vinteren 1659 – kunne foretage natlige togter over til det snedækte Sydsjælland med en håndfuld af sine bedste mænd og der genere svenskerne, som holdt til ikke mindst på Jungshoved slot og i Oremandsgårds skove.

Til venstre for mig har jeg som nævnt en kratlignende skov, der dækker hele pynten, og som er vild og uregerlig, om end forstvæsenets hånd dog i tidens løb har søgt at

tæmme den. Bedre omgivelser for et frihedskæmpernes brohoved kan vel vanskeligt tænkes.

Jeg finder en sti igennem kratskoven, kommer på en strandeng og står snart der, hvor pynten runder sig, og man skuer over

noret til Jungshoved kirke, der tegner sine takkegavle mod himlen med voldstedet som nærmeste nabo. Jeg er kommet netop til det sted på Kragevigsiden, som jeg så ofte betragtede derovre fra slotsbanken, nemlig ved det lille hus, mine ønskers mål.

Jeg træffer en mand, der står og pumper vand til sine kreaturer. Han møder mig med en vis overraskelse i blikket. Der kommer næppe fremmede på dette sted hver dag. Landposten når vel næppe engang så langt ud. Jeg erindrer i hvert fald, at jeg så en "postkasse" ved et kær nede ved vigen. Men da jeg fortæller ham, hvem jeg er, smiler han venligt til mig som en gammel bekendt fra den avis, han til daglig henter ne-

de ved den gamle pil.

Vi er snart kommet i snak, og han fortæller mig, at kystskoven tilhører Oremandsgård og at der næppe er nogen, der vil tage det fortrydeligt op, at jeg gør studier i landskabet, der ved nærmere eftersyn viser sig at indebære en verdensfjern romantik, der på enestående måde danner ramme om de begivenheder, der har tildraget sig i denne egn i længst forsvundne dage.

Jeg går atter ned på engen. En stejl skrænt med eg og tjørn og hyld følger kystliniens lave areal op, og et stykke borte på engen holder gravænderne generalforsamling. De er otte i tallet, men ta'r straks til vingerne, da jeg nærmer mig, og trækker over ad Jungshovedhavnen til.

Et kig op ad skrænten bekræfter min anelse. Her er et kompleks, som godt kunne inspirere Carit Etlar til myten om Svend Gønges underjordiske våning; i hvilken han modtog borgmester Hans Nansen! Ret beset drejer det sig om en "ræveborg", hvorfra ridder Rød har foretaget mange togter til de fjerntliggende gårdes og huses hønsegårde i årenes løb.

Tilfældet er en bekræftelse på det gamle ordspil, at ræven ikke bider, hvor han bor. Han tillader endog et selskab som det, der nylig var samlet nede i engen, at afbenytte et eller flere af sine "værelser", uden at fortrædige dette vilde fjerkræ eller dets yngel. Uforståeligt, men rigtigt! Her er yndigt at hvile lidt og sidde og drømme om mennesker, der for længe siden levede deres liv her og legede tavlebord om lykken.

Her har den fattige, grå bonde og hans radmagre helmisser*) våndet sig under hver sin pisks snertende slag, her har kongelige jagtskuespil udfoldet sig i al deres glans og herlighed, og fløjlsklædte junkere med vajende fjerbuske i deres baretter har solet sig i kvindegunst eller måske følt forsmåelsens svi-dende smerte.

Voldstedet derovre på den anden side strømmen og kirken. Begge er de håndgribelige minder om menneskelig lykke og forsmædelse. Lad os tænke os lidt om og lede frem i hukommelsen, hvad der er optegnet af vore historikere på grundlag af så sandfærdige kilder som retsprotokoller, kirkebøger o. s. v. Vi behøver ikke at nøjes med rekonstruktioner i romaner – virkeligheden taler til os, hvis vi vil lytte.

*) helmis: Udtjent magert og.

Her er tragedien, således som den overvældede mit sind. Mens denne skønne majdag lod tankerne og hukommelsen have frit løb.

I mit eget hjemsgn Dalby-Thureby, nærmere betegnet i Frenderup, levede omkring den fortrædelige svenskekrig 1658 – 60 en selvejerbonde Mads Nielsen og hustruen Johanne. Han var født i Holløse Mølle vest for Næstved, og de havde tre sønner, blandt hvilke den ene, Niels Madsen, særlig kommer denne historie ved.

Han blev, som det hed dengang, kristnet i Dalby kirke søndagen mellem nytår og helligtrekongersdag den 5. januar 1662 og holdt over dåben af Elsebet Børge Pedersøns i høsten. Det var en dygtig dreng, der i sin ungdom kom på skriverstue og som i denne forbindelse nu og da fik ærinde på Jungshoved slot. Der mødte han sin skæbne.

Vi ved ikke nøjagtig, hvorledes slottet så ud dengang, men at det har været et betydeligt anlæg med tårn og spir er både sikkert og vist, og lokalhistorikeren Severin Kjær fortæller med Repholtz værk ”Stampenborg” som kilde, at da Knud Rud 1603 lod slottet

istandsætte, nævntes der en mængde værelser og kamre som vinterstuen, fruerstuen, fadeburet, brygerset, stegerset, børnestuen, skrædderstuen, borgerstuen, svendekammeret, det lille kammer, understuen, dejstuen, mælkekammeret og badstuen, ligesom der også omtales en vindeltrappe og en karnap ud til ladegården.

Da Kristoffer Parsberg 1665 købte Jungshoved, lod han bygge et nyt kælderhus og en ny længe i ladegården. Året efter lod fruén ved sin ridefoged akkordere med Kristoffer Tømmermand nede i Oringehus om at sætte et nyt spir på tårnet! Svenskerne havde jo hærget det slemt.

Da godset gik over i prins Jørgens besiddelse, og denne forpagtede det ud, begyndte forfaldet for alvor, men forpagteren boede dog på slottet. Han hed – da Niels Madsen begyndte at besøge Jungshoved – Pejter Bojsen, var enkemand og havde en eneste datter, der hed Drude.

Det var hende, der drog Niels Madsen, og de blev gift og fik forpagtningen, fordi Bojsen følte sig for gammel, idet han ikke længere magtede at styre hovbønderne. Det kunne nok endda knibe for Niels

Madsen og Drude at klare disse; men de fik efterhånden magt over sagerne og kom til at sidde helt lunt i det.

Niels Madsen var dygtig og flittig, og i et længere åremål kom han til at virke som birkefoged eller birke-dommer. Tinghuset lå tæt på Jungshoved Ladegård. Drude og Niels levede godt sammen.

De havde en datter, men ingen søn, og derfor tog de en plejesøn til sig. Det var en dreng ved navn Pejter Thommesen, som stammede fra Ørslev ved Skelskør. Han kom til Jungshoved i toårsalderen og var som barn til stor glæde for forpagterparret, og han hang efter Drude med et barns hede kærlighed.

Han var også lydig mod plejeforældrene, villig, uden dog ligefrem at være nogen engel. Han fandt på tusinde af drengestreger, og meget uheldigt var det, at han undertiden, trods forbud, luskede sig til at tage Niels Madsens bøsse ned fra væggen i sovekammeret og gå og klikke og gække med den, i hvilken anledning han havde fået lov at smage forvalterens kæp.

Da drengen var 15 år syntes forældrene, at han skulle lære noget,

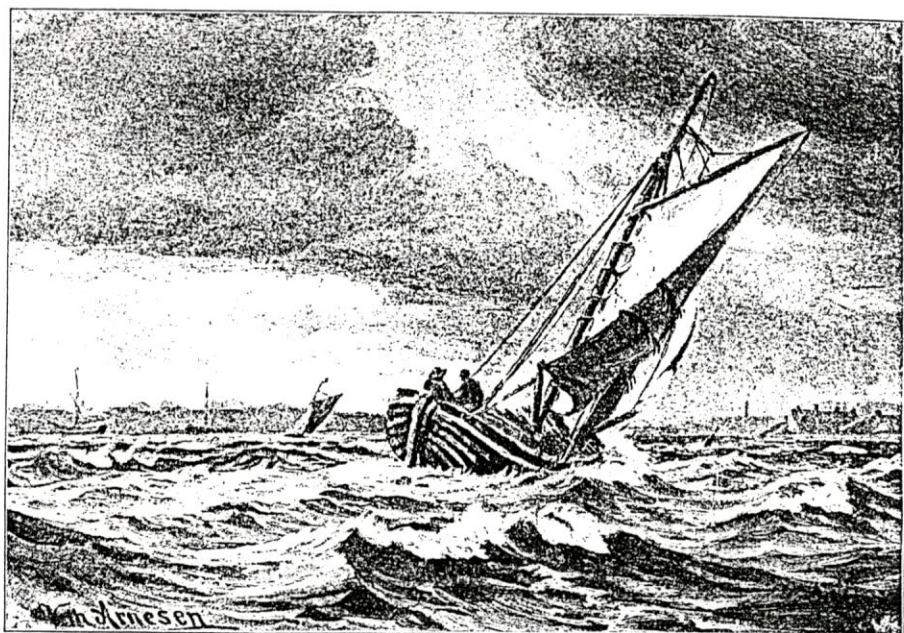
hvorfor de sendte ham i skræderlære inde i hovedstaden; men det gik ikke, og nu gik han på ny hjemme og drev og sløsede tiden hen.

I sommeren 1709 var en af forpagterens gamle venner fra hovedstaden kommet på besøg på Jungshoved. Han hed Ivar Laursen, og det hedder hos Severin Kjær, at de to mænd gik og besøgte hele driften på gården og nød det herlige sommervejr og den skønne egn med den strålende udsigt over havet udsigt til Danmarks-holmen, Nyords land og helt over til Møen, der hævdede sig mod søen mod syd – altså dage som denne, hvis skønhed og romantik jeg nys har dvælet ved.

De fik lyst til at tage på en sejltur over til Stege for at høre magister Morten Renberg prædike, og tidligt søndag morgen den 28. juli 1709 tog Niels og Drude kærligt afsked med hinanden uden viden om, at det var sidste gang, de sås i dette liv.

Nu tænker læserne vel, at der hændte de to mænd en sejlingsulykke, men således skete det ingenlunde.

Op ad dagen blev det meget

I farvandet mellem Stevns & Møn. Vilhelm Arnesen ca.1880

varmt, og Drude havde sat sig på den lille trappe uden for den åbne storstuedør i udgangen til bryggerset. Hun havde den lille yndlingshund på skødet og sad og legede med den – altså en fuldkommen idyl.

Pejter, der som sædvanlig havde haft vanskeligt ved at få tiden til at gå, havde nu, da plejefaderen var borte, set sit snit til på ny at få fat på bøssen inde fra sovekammeret og gik og legede med den uden at vide, at den var ladet.

Han vidste at den lille hund var bange for bøssen, og i kådhed pegede han på hunden på Drudes skød med bøssen, mens hunden

dels gøede, dels peb. Det synes drengen var evig sjovt, og i sin drillever kom han til at røre ved aftrækkeren, og så gik skuddet.

Bøssen røg med et bulder drengen af hænde og Drude skreg: ”Pejter! Pejter! Hvad gjorde du dog?”

Drengen, hvis frygtelige gerning nu pludselig gik op for ham i al dens gru, flygtede ud i markerne og skjulte sig ved et vangegårde. Drude besvimede mellem hænderne på sine tililende piger og døde straks efter at være bragt til sengs.

Pejter blev senere fundet ved vangegårdet. Han græd og besvor, at han ikke havde vidst, at bøssen var

ladt. Et bud blev i en båd sendt Niels Madsen i møde. Bådene mødtes ved Nyord, og da forpagteren underrettedes om hustruens bratte død ved vådeskuddet, lød der stor jammer og véklage fra den forfærdede forpagter.

Han slængte sin hat og sin paraply ned i båden, vred sine hænder og Jamrede: "Gud bedre mig fattige mand, Vorherre dog – hvi, at jeg ikke fik talt en gang med dig, min kæreste Drude, før du så brat kaldtes bort fra mig fattige, fattige mand!"

Slige ulykker sker jo den dag i dag, fordi man altså stadig glemmer, at en bøsse ikke er legetøj. Den kan være ladt, selv om man ikke tror det. 250 års bitre erfaringer på dette område har ikke gjort menneskene mere forsigtige.

Men hvorledes tog man nu på en sådan sag i de tider?

Jo, ikke otte dage efter det ulykkelige drab blev drengen ført frem på Jungshoved birketing, grædende og fortrydende sin uforstandige handling.

Forpagterens broder Jørgen Madsen fra Præstø, er anklager og kræver "liv for liv". Da nævningedom-

men falder allerede den følgende tingdag, lyder den dog kun på, at drengen skal straffes med ris på kroppen, hans hovedlod skal være forbrudt til den afdødes arvinger og herskabet, og han skal betale otte rigsdaler i sagsomkostninger.

Men det bliver ikke derved. Sagen kommer derefter for Sjællandsfars Landsting. Her dømmes drengen fra livet for drab; men det sker dog under den forudsætning, at kongen godkender dommen. Derved kommer sagen til sidst for Højesteret, som lader drengen slippe med at give ed på, at han ikke vidste, at bøssen var ladt, og at han betaler 40 lod sølv i bøde og 30 rigsdaler i omkostninger.

Han redede altså livet, men hvad der ellers blev af ham, ved man ikke. Derimod er det en kendsgerning, at Niels Madsen ved tabet af sin elskede Drude blev en ganske anden, end han hidtil havde været, og det skæbnesvangre skud blev i virkeligheden den direkte anledning til slottets forfald.

Niels Madsen ville ikke bo der mere. Han kunne ikke tåle at færdes mellem de vægge, som havde dannet rammen om hans og Drudes lykke. Han flyttede over i

ladegården, og tidens orm gnavede videre på det før så prægtige og anselige Jungshoved slot. Forpagteren slog sig på flasken. Han deltog meget ude i tidens store, halsløse drikkelag, navnlig i en såkaldt "Jomfrukro" i Præstø. Og her kommer så kirkens – Jungshoved kirkes vidnesbyrd om den fuldkomne tragedie.

Magister Fallenkamp holdt den 25. februar 1711 en fastenprædiken i Jungshoved kirke. Det var som skik og brug på de tider en meget lang prædiken, som strakte sig over 2 – 3 timer. Det var hård frost udenfor, og der var derfor også hundekoldt i kirken.

Niels Madsen stod op i stolen, stampede i gulvet og spyttede om sig, slog den ene hånd i den anden, eller slog hænderne hårdt i stolen, alt medens han vendte sig til sine folk og talte til dem, hvorved han begribeligvis forstyrrede præsten i sin prædiken og menighedens andagt. Man kan se det for sig, hvorledes den uligevægtige mands spektakel har fået dobbeltørnen i den dengang helt nye lysekrone til at dirre.

Apropos dobbeltørnen, hvorledes kommer den ind i kirkebilledet? – Denne tegning af en dobbeltørn,

som vi finder i ørnebregdens rod, dersom vi skærer den over på tværs, men som dog først og fremmest har manifesteret sig i de store landes heraldik, således som Tysklands, Ruslands og Østrigs skjoldmærker har vist det.

Hvilken kristelig symbolik kan denne dobbeltørn, som træffes i mange af Sydsjællands kirker, vel udtrykke? – Jeg stillede i dag, da jeg sad her og lod minderne tale, mig selv dette spørgsmål. Da jeg kom hjem, undersøgte jeg sagen og fandt i en gammel kulturhistorie en meddelelse om, at dobbeltørnen i ældgammel tid har været et religiøst symbol i Lilleasien, hvorfra Korsridderne hjembragte det til Danmark.

Men tilbage til skandalen i Jungshoved kirke.

Den fik til følge, at magister Fallenkamp noget senere lod den før så pæne mand, der selv havde været birkedommer, stævne for birketinget, hvor han naturligvis får bøde. Selv om han senere forliges med magisteren, går det dog stadig ned ad bakke for Niels Madsen, der forsummer ude i Præstø.

Således kan det ske, at sorgens

engel undertiden kan røre menneskets pande og bevirke, at deres glansfulde ørneflugt mod lykkens tinder brat brydes af.

Ørneflugt!

Jo, var det ikke mærkeligt. Da jeg hen på eftermiddagen kørte tilbage

gennem Kragevig og ville omkring vigen til Jungshoved kirke, kredsede to havørne over en lille granskov – et lige så sjældent som symbolsk syn i denne tid.

K.W.J. Thureholm.

Ovenstående historie er hentet i bladet "Præstø Posten" og trykt i to numre, der udkom november 1956 og januar 1957.

Det har ikke været muligt for redaktionen at finde oplysninger om forfatteren K.W.J. Thureholm, der nok er en min-

dre kendt forfatter, idet han eksempelvis ikke omtales i Dansk Biografisk Leksikon.

Fortællingen har dog en lang række kvaliteter, hvilket du som tålmodig læser hurtigt kan forvisse dig om. bm

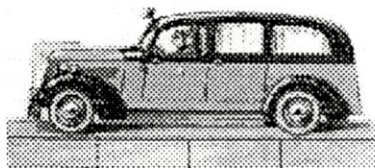
Zone-Redningsstation i Bårse

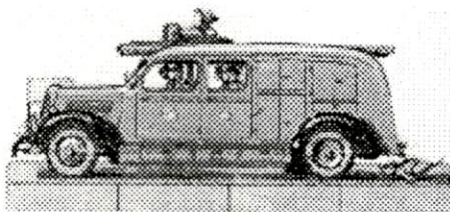
Ind til 1977 kunne man endnu se sporene af Zone-Redningskorpsets navn i navnet på virksomheden Falck-Zonen. Efter dette år holdt Falck op med at benytte navnet Zonen og det berømte redningskorps var historie.

I 1989 åbnedes i Holbæk et museum for Zone-Redningskorpset. Med effekter og sagsmaterialer fra landets mange Zone-Redningsstationer så et spændende museum dagens lys.

Fra den dag da brandvagsleder Reinholdt Hansen i Eskildstrup på Falster blev ekskluderet af Falck i 1930 og oprettede Zone-Redningskorpset og frem til en sammenlægning med Falck igen fandt sted i 1963 var der to konkurrerende redningskorps i Danmark.

I Bårse oprettede Zone-Redningskorpset en station på Næst-

vedvej 45 i Bårse. Bestyrer eller måske snarere ejer af stationen blev Christian Jensen, som i forvejen drev mekanisk værksted og vognmandsforretning fra dette sted.

Ifølge samtale med Christian Jensens søn – Arne Jensen – i 1989, hørte der til Zone-Brand-Vagten bizoner i Kalvehave, Nyråd, Toksværd og Fakse. Christian Jensen havde fire sønner, som alle deltog i forretningen, herunder bistod med Zone-arbejdet.

Af en liste over sprøjteøvelser fra 1939 fremgår, at man havde slukningsaftale med 18 kommuner. Sydsjællandske- og Lolland-Falsterske Zone-Brand-Vagters kontrakt med Christian Jensen af 2. marts 1927 foreligger i museets arkiv.

Det fremgår, at Christian Jensen fik kr. 1.000,00 årligt for at huse sprøjten, passe telefonen hele døgnet og rejse et stativ til slangetørring. Han skulle inden 2 minutter efter alarmen kunne rykke ud med mindst 2 mand, som blev

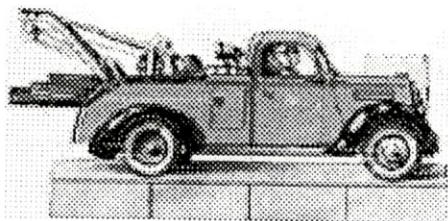
betalt med kr. 2,00 pr. time pr. mand.

28. januar 1930 blev indgået aftale med Næstved Brandvæsen om gensidig hjælp ved storbrande og materielsvigt, og 1. marts 1930 blev indgået en tilsvarende aftale med Vordingborg Brandvæsen.

Bårse optræder som station i ZRs første telefontavle fra efteråret 1930, og der må derfor fra dette tidspunkt være blevet stationeret en kranvogn på stationen, hvilket er bekræftet af Arne Jensen. Opnormeringen til redningsstation skete ved, at ZR stationerede ambulance ved kontrakt af 4. april 1933.

For pasning af ambulancen, herunder vask af båretøj, fik Christian Jensen kr. 20,00 pr. måned, ligesom han til lønninger, benzin og olie fik et fast beløb pr. kilometer. Af sagsmateriale i museets arkiv fremgår, at man 29. december 1941 måtte minde Christian Jensen om at føre separate regnskaber for sprøjten og for de øvrige vogne, idet der var tale om forskellige selskaber.

28. september 1938 sendte Politimester Vagn Bro i Præstø følgende

skrivelse til stationen *Strengt fortroligt. Under Hensyn til den truenede Krigsfare og med Henblik paa eventuel Mørklægning anmoder jeg Dem tjenligst om at yde mig fornøden assistance. Assistenten vil ikke blive af omfattende Art, men da den paa den anden Side kan blive af stor samfundsnyttig Betydning, lægger jeg Vægt paa, at De yder mig denne Assistance, der først træder i Kraft efter Ordre herfra i hvert enkelt Tilfælde.*

Ved forskellige brande i begyndelsen af 1940'erne opstod der kritik af stationens slukningsindsats, bl.a. fordi slangerne ikke var i orden. Nogle af kommunerne begyndte derfor at sive til de kommunale brandvæsener i Vordingborg og Næstved, ligesom der forhandlede med Falck om oprettelse af en station i Præstø.

ZR fremsendte derfor tilbud om stationering af yderligere en sprøjte med 1.500 m/l pumpe, 510 meter slange, hvilket tillige

med en påhængssprøjte ville betyde en kapacitet på 4.000 m/l og 1.000 meter slange. Desuden blev tilbudt udrykning med 4 mand, alt til 33 øre pr. indbygger.

ZR havde som trumf overfor landkommunerne, at blev købstaden ramt af krigshandlinger, ville alt materiel blive sat ind her til skade for landkommunerne, og formentlig bl.a. ved dette argument lykkedes det for ZR at få forlænget de fleste kontrakter i hus, således at der fra 31. juli 1943 var stationeret 2 sprøjter på stationen.

Justitsministeriets særlige brandudvalg "*Udvalget til anerkendelse af Slukningshjælp*" nægtede imidlertid at godkende disse kontrakter, og resultatet var, at stationen blev nedlagt med udgangen af 1944, og at brandslukningen overgik til Falck i Præstø og til de kommunale brandvæsener i Næstved og Vordingborg.

Effekter fra stationen:

I museets arkiv findes et betydeligt sagsmateriale om stationen, herunder en række instruktionsskrivelser m.v. fra ZR, brandrapporter, en taske med kort m.v.

I forbindelse med en ombygning af garageanlægget, hvor vognene var stationeret, overdrog ejeren af

ejendommen i 1996 portene fra stationen til museet.

Disse oplysninger er hentet ned fra nettet på adressen www.zoneredningskorpset.dk.

Der findes mange flere oplysninger her. Måske var det også en god idé at besøge museet en dag, hvor vejen førte én gennem Holbæk. bm

Svend Gønge mod Grønvold & Madsen

Den gode kaptajn – Svend Poulsen – har gennem tiden lagt navn til mangt en lokalitet ikke alene i Danmark men også i det sydlige Sverige.

Hvor relevant er det denne gang? Med stor sandsynlighed kan det fastslås, at han aldrig har haft det bitreste med stedet at gøre.

Området nord for Grønvolds pakhus over mod stationen – hvordan så det egentlig ud på Svend Poulsens tid? - og i årene umiddelbart derefter.

Der var nok ingen bygninger på området. Måske har der stået et bræddeskur. Byggelinjen mod nord gik lidt sydligere langs huse- ne på Adelgades nordside.

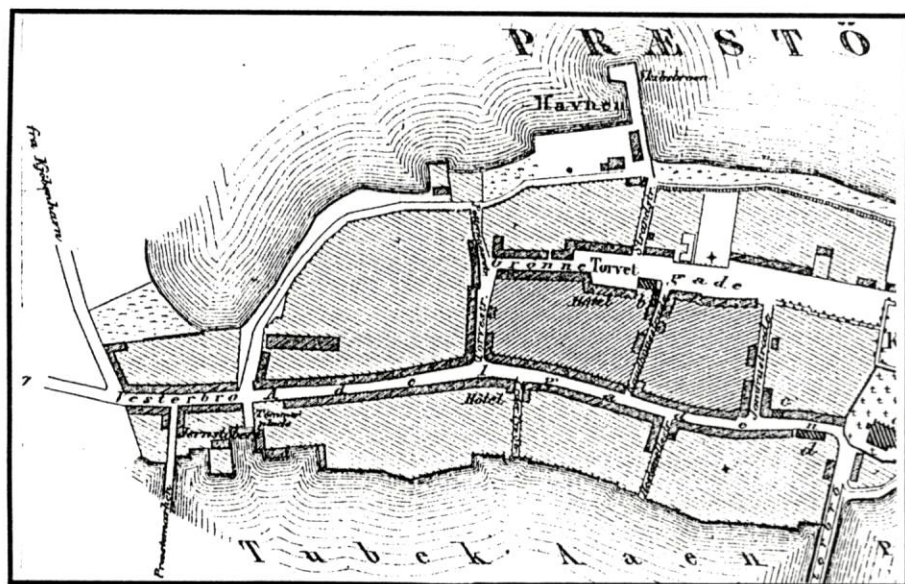
Hist og her stak vel et baghus ud måske en stald til et par heste - en krog til et svin eller to. Sommeren igennem gik svinene

og rodede ned mod grænsen til rørskoven. En sti var der vel. Man havde også en stenmole og en bro et stykke ud i det flade mudrede vand.

Området lå hen – et enkelt sted havde en lokal fisker sine fangstredskaber; her bødede han sine garn. Ulempen var vel, at området så let blev oversvømmet, når højvandet kom.

Den egentlig havn lå nogle få hundrede meter længere øst på. Her var bygget et par større møller og her var vandet dybere så pænt store skibe kunne komme ind til land.

Har Svend Poulsen været på stedet, har det måske været for at rede sig en nyfisket ørred eller et par ål. Her nogle få meter fra åens nordlige udløb kunne godt fanges fisk, selv om stedet var lidt

Forstørret udsnit af kort over Præstø Kobstad fra 1860. Indtegn selv: Svend Gongs -Madsens Plads

af en mudderkrog.

Der lå sikkert en gammel jolle, som for længst skulle have været brændt under Sct. Hans.

Møddingen lå også her - måske udtrykt i H.C. Andersenstil – med sig selv "bevidst om", at den var første led i en lang opfyldnings-proces, der langt senere skulle gøre dette lavvandede område til en egentlig plads i et bymiljø.

Grønvold byggede sine pakhuse langt ude mod de våde områder men ikke så langt, at der var chancer for højvande ved husets grund.

Først med den store opfyldning,

der blev foretaget i 1890'ernes slutning med det formål at skabe fast grund for en jernbane og en stationsbygning, blev der skabt baggrund for at bruge pladsen som egentlig oplagsplads.

Pladsen bør hedde "Grønvolds Plads" – eller måske er det som foreslået af Socialdemokraterne i majudgaven af deres partiblade allerbedst at kalde den "Madsens Plads". Enhver må indrømme at dette vil have appel til en bred kreds i det lokale politiske landskab.

Det er uhistorisk igen at misbruge Svend Poulsen!!

bm